

۹۱۰۱۹۹

آنچه یک پداگوگ باید بداند

آنچه یک پداگوگ باید بداند

مقدمه

رهیافتی درباره ی سینرژیک نمونه تمارین پداگوژیک

نویسنده:

راضیه یزدانی وفا

سرشناسه	یزدانی وفا، راضیه، ۱۳۵۰ -
عنوان و نام پدیدآور	آنچه یک پداگوگ باید بداند: رهیافتی درباره ی سینرژیک... / نویسنده: راضیه یزدانی وفا.
مشخصات نشر	تهران: قلم شاملو، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	ج۳: مصور، جدول، نمودار: ۵/۱۴×۳۱/۵ س.م.
شابک	۵۳۰۰۰۰ ریال: دوره: ۳-۴-۹۹۳۶۴-۶۲۲-۹۷۸ ۲۰۰۰۰۰ ریال: ج ۱: ۵۰۰-۹۹۳۶۴-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
موضوع	نمایش و آموزش و پرورش
موضوع	Drama in education
موضوع	نمایش و کودکان
موضوع	Theater and children
موضوع	فراتجدد
موضوع	Postmodernism
رده بندی کنگره	۱۳۹۷ / ۲۸ / ۲۱۷۱ PN
رده بندی دیویی	۳۷۲ / ۶۰۴۴۰
شماره کتابشناسی	۵۳۲۷۱

آنچه یک پداگوگ باید بداند

نویسنده: راضیه یزدانی وفا

- شابک ج ۱: ۵-۰-۹۹۳۶۴-۶۲۲-۹۷۸
- قطع: رقعی
- تعداد صفحه: ۲۸۸ ص.
- نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۷
- شمارگان: ۵۰۰ نسخه
- مدیر فنی نشر: عباس امینی
- قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان
- حق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

WWW.GhalamShamloo.ir
ghalam.shamloo@gmail.com

فهرست مطالب

۸	پیشگفتار.....
۱۳	فصل اول : کلیات پژوهش.....
۱۴	مقدمه.....
۱۷	پرسشهای پژوهش.....
۱۸	فرضیه های پژوهش.....
۱۹	اهداف پژوهش.....
۲۰	اهمیت ، ضرورت، انجام پژوهش.....
۲۳	روش پژوهش.....
۲۵	سابقه ضرورت انجام پژوهش.....
۲۷	مراجع استفاده کننده از نتیجه پژوهش.....
۲۸	فصل دوم : پست ، مدرنیزم و تعلیم و تربیت.....
۲۹	مقدمه.....
۳۰	تعریف پست مدرن.....
۳۱	تاریخچه ی پست مدرن.....
۳۲	مختصات پست مدرن.....
۳۳	نیچه، فروید و مارکس.....
۳۵	پست مدرنیزم و تعلیم و تربیت.....
۳۷	برنامه درسی پست مدرن.....
۳۷	سیمای مدرسه پست مدرن.....
۳۸	موضوعات درسی پست مدرن.....
۳۹	معلم پست مدرن.....
۳۹	روش تدریس پست مدرن.....
۴۰	دانش آموز پست مدرن.....
۴۰	روابط انسانی در مدرسه پست مدرن.....
۴۱	اشتراکات اسلام و پست مدرنیزم.....
۴۵	آیات علمی قرآن.....
۵۲	انواع فراروایتها.....
۷۴	تجربه گرایی پروتاگوراسی.....
۱۰۳	برنامه درسی هنرمندان.....
۱۰۶	تعاریف برنامه ی درسی.....
۱۰۸	تفاوت برنامه درسی و برنامه ریزی درسی.....
۱۰۸	برنامه ریزی درسی در ایران.....
۱۰۹	رشته های پر کاربرد در مطالعات برنامه درسی.....
۱۱۰	تمرکز و عدم تمرکز.....

۱۱۰	نظریه های برنامه درسی.....
۱۱۰	برنامه ی درسی زنده است.....
۱۱۴	مفهوم نظریه و متاتئوری در برنامه درسی.....
۱۱۴	۱: مفهوم نظریه برنامه درسی.....
۱۱۴	۲: مفهوم متاتئوری برنامه درسی.....
۱۱۵	متاتئوری برنامه درسی (نظریه های برنامه درسی).....
۱۱۶	متاتئوری بنا به تعریف عبارت است از نظریه درباره نظریه ها.....
۱۱۶	متاتئوری آیزنر.....
۱۱۶	۱. د. گاه رشد و تکامل فرایندهای شناختی.....
۱۱۶	۲. د. گاه منطق گرایی.....
۱۱۶	دیدگاه تناسب (ارتباط) شخصی.....
۱۱۶	۴. دیدگاه سازگار اجتماعی و بازسازی اجتماعی.....
۱۱۶	۵. دیدگاه برنامه درسی پایه تکنولوژی.....
۱۲۱	متاتئوری دکورک.....
۱۲۴	متاتئوری هونکی.....
۱۲۶	متاتئوری جیرو، پنا و پای.....
۱۲۷	متاتئوری همی پر.....
۱۳۲	متاتئوری جان میلر.....
۱۳۵	تشریح نظریه یادگیری پیازه.....
۱۴۴	اهمیت فرهنگ و زمینه اجتماعی.....
۱۴۵	قانون کلی رشد فرهنگی.....
۱۴۶	مراحل رشد زبان از دید ویگوتسکی.....
۱۵۱	مقایسه نظریه های ویگوتسکی و پیازه.....
۱۵۲	مراحل رشد شناختی.....
۱۵۴	طراحی برنامه درسی در نظریه برونر.....
۱۵۵	فصل سوم : یادگیری.....
۱۵۶	مقدمه.....
۱۵۶	یادگیری چیست؟.....
۱۵۷	ویژگی های یادگیری.....
۱۵۸	توانایی های بالقوه.....
۱۵۹	یادگیری یا وراثت.....
۱۵۹	نظریه های یادگیری.....
۱۶۰	حافظه و یادگیری.....
۱۶۱	فیزیولوژی یادگیری و حافظه.....
۱۶۲	گستره روانشناسی یادگیری.....

۱۶۲	هوش چیست؟
۱۶۷	تیزهوشی
۱۶۸	انتقادات به مفهوم هوش
۱۶۹	هوش و یادگیری زبان دوم
۱۷۴	مدل های یاد گیری
۱۹۱	برون گزایی چیست؟
۱۹۲	درون گزایی چیست؟
۱۹۴	حس چیست؟
۱۹۵	شهود چیست؟
۱۹۷	اندیشید چیست؟
۱۹۸	احساس چیست؟
۲۰۰	قضاوت گزایی چیست؟
۲۰۱	ادراک چیست؟
۲۰۳	دیوید آزوئل و یادگیری
۲۰۸	نقش معلم
۲۱۱	نظریات گانه راجع به روش بلوم
۲۱۴	الگوی طراحی گانه
۲۱۷	شرایط یادگیری گانه
۲۲۳	الگوهای تدریس
۲۲۶	الگوی عمومی تدریس
۲۴۶	الگوهای تدریس
۲۶۳	انواع رویکردها در حوزه ی برنامه ی درسی
۲۶۴	نتیجه گیری
۲۶۷	جداول پیوست

پیشگفتار

تئاتر از هنرهای هفت گانه و شاخه ای از هنرهای نمایشی است که به بازنمایندن داستان ها در برابر مخاطبین یا تماشاگران می پردازد. تئاتر، هنری دراماتیک است که قدمتش به قدمت انسان است. هر چند در کتب تاریخ تئاتر، قدمت آنرا با توجه به اسناد مکتوب موجود به پنج قرن پیش از میلاد مسیح در آتن و روم نسبت می دهند. به هر حال این هنر در آثار قرون وسطی و رنسانس و پس از آن در عصرجدید اروپا ادامه یافته و ضمن ایجاد تغییراتی در سایر هنرها خودش نیز در بخش های مختلفش دچار تغییر شده است. لحظه، ر تئاتر، یک مجموعه ی هنری است که پیش از هرچیز به متن یا نمایشنامه و سپس کارگردان نیاز دارد و شامل: بازیگری، صحنه آرایی، موسیقی، سخنوری، نورپردازی، نقاشی و معنای است.

هنر تئاتر با قابلیت ها و امکانات ویژه ای که در مقایسه با سایر هنرها دارد، می تواند در شکوفایی قوه ی تخیل، خلاقیت و عقلانیت دانش آموزان نقش مهمی ایفا کند. به شرط آنکه تعریف مشخص و جامعی رای آن را در نظر گرفته شود. تئاتر حتی اگر هم نخواهد یک تکنولوژی آموزشی است و از لحظه ی شکل گیری تا دیده شدنش آموزش می دهد. گاه این آموزش از طریق تاثیرگذاری بر عواطف و احساسات تماشاگر رخ می دهد؛ که تاریخ تئاتر، شاهد دورانهایی در روند آن بوده که آموزش، در حد تحریک عواطف متوقف شده و یا توسط افرادی با مقاصد خاص شخصی و گروهی و نه انسانی اجرا شده. برداری سوئی گردیده و در خدمت حاکمیتی که کمترین توجهی را به مسائل انسانی نمی داده به وسیله ای در خدمت تحمیق توده ها تبدیل شده و درست در همین زمان دانشمندی اعراف از سمت احساس گرایی صرف بی اندیشه، توسط آگاهان و مصلحان اجتماعی که این ابزار آشنایی داشته اند به سمت تداخل اندیشه ی تماشاگران و نه صرفاً احساسات ایشان در جریان داستان نمایش و بنا به نیاز، درساختن داستان نمایش یا دوباره سازی آن تغییر مسیر داده که این دقیقاً همان زمانی بوده که تئاتر مشارکتی و یا به عبارتی آموزشی تولد یافته. از آنجا که این حساسیت به مسائل جانبی هنر تئاتر، عموماً در جوامعی که این هنر، هنر بومی شان بوده و یا حداقل کاربرد یا رونق بسیاری در آن جوامع داشته و نیز در دنیای دو

قطبی قرن بیستم در تقابل دو نظام حاکمیتی سرمایه داری و مارکسیستی رخ نموده است و گروه های معترض عموماً از گروه دوم یعنی مارکسیستها (البته با توجه به تغییرات محیطی نوین؛ این بار در شکل جدید نئومارکسیستها) بوده اند لذا برای رسیدن به تعریفی از تئاتر که به کار آموزش و پرورش ما بیاورد، تئاتر تعلیمی تربیتی؛ "تئاتر پداگوژیک"، ضرورت ایجاد می کند تا تدابیری برای بومی سازی آن صورت پذیرد؛ چه پژوهش های روانشناسان نشان از ضرورت بومی سازی برای بروز خلاقیت می دهد. اما خلاقیت زمانی رخ خواهد داد که آموزگاری که از روش تدریس فوق (تئاتر پداگوژیک) بهره می برد به عنوان کارگردان و هدایت گر گروه خویش (که اصطلاحاً - پداگوگ- نام دارد) از اصول تعلیم و تربیت (پداگژی) و نه از سبک های تئاتری مرتبط با هر دو، به نسبت لازم برخوردار باشد و این درحالیست که نه از کاران فعلی ما از اصول تئاتر پداگوژیک آگاهی کافی و لازم را دارند و نه کارشناسان تئاتر ما اصول تربیتی و پداگوژیکی.

لذا نخستین گام برای بومی سازی تئاتر پداگوژیک ولاجرم رونق و بهره برداری گسترده از آن که از ضروریات آموزش و پرورش در دوران معاصر است، توجه به تربیت پداگوگ است (یعنی آموزگاری که روش استفاده از ابزار آموزشی پرورشی تئاتر پداگوژیک را بداند). از آنجا که این تکنولوژی آموزشی حتی در آن سوی مرزها نیز کمتر شناخته شده و پدیده ای نوین است، لذا در بررسی منابع و متون خارجی نیز نبود سخام و تعریفی روشن و به دنبال آن نبود نظم و ترتیب علمی قابل انتقال، نگارنده در بران داشت تا در پی تجربیات شخصی خویش در امر آموزگاری به دنبال رفع خلاءهای موجود در این گام بردارد. پس، از پی تعریف ویژگی های دوران معاصر که اصطلاحاً دوران پست مدرن نام دارد و نیز بازنشاندن آموزش و پرورش خاص این دوران، با بررسی وضع موجود و نگاه وضع موعود (هم وضعیتی که دوران پست مدرن خواه ناخواه بدانجا خواهد رسید و هم وضعیت پیشامدرنیستی ایران از نظرگاه اقتصادی و فرهنگی) سعی در ایجاد و خلق یک موتور محرکه ی بومی برای دستگاه آموزشی پرورشی "تئاتر پداگوژیک" داشت، موتوری که کارکردن با آن برای آموزگاران فعلی قابل درک و برای کارشناسان تئاتر علاقمند به تئاتر آموزشی و کاربردی قابل یادگیری باشد، و درنهایت در تربیت نسل آموزگارانی که در

اصطلاح جهانی آن را "پداگوگ" می خوانند گامی بردارد. لذا این پژوهش با روش پژوهشی "نظریه ی زمینه ای" که روش پژوهشی کیفی است و به پژوهشگر، این امکان را می دهد که با موضوع مورد نظرش به همان نحو که با یک اکتشاف برخورد می کند روبرو شده و پیش فرضهای خود را طی سیر و سفر در تفسیرهای غیرمنتظره و بدیع از جهانی که در معرض تغییرات گسترده و بی سابقه ای قرار دارد، رها کند، سعی در گام برداشتن در این مسیر را دارد که پیشتر کمتر کسی در گذر از آن ضرورتی را حس نموده، لذا مسیری تاریخی با زوایایی ناشناخته در انتظار این پژوهش است که تنها چراغ روشنش، امید به رداد روشن ایران اسلامی برای اصلی ترین منابع و معادن آن، که کودکان این سرزمینند می باشد.

پس بر خرنده ی محترم رواست با انتقال کاستی های موجود و طرح انتقادات و پیشنهادات خود، و بسند، در ساختن ایرانی آباد راه همکاری و توان افزایی را بیامید. همچنین از آن رو که در بالا نیز بدان اشاره شد و آن فقر شدید منبع درباره ی موضوع این پژوهش بود، پایان نامه ی کارشناسی رشد اینجانب که خود محصول بیش از بیست سال فعالیت میدانی و پژوهشی در امر یادگیری، ذات، خش از طریق هنر، در آموزش و پرورش بوده است به عنوان یکی از منابع اینجانب در این اثر قرار گرفته و مرا بر آن ساخت تا از استادان گرانقدر عالی جنابان: دکتر الیاس صاران، نیز دکتر مصطفی مختاباد که توانستند در جریان شکل گیری پایان نامه، راهنما و مشوق من باشند، پاسگزاری نمایم.

در مجلد نخست این پژوهش از آنجا که سخن از چیستی، شناخت و در نهایت رسیدن به یک مدل بومی هماهنگ و بهبودبخش با چارچوبهای هویت ایرانی، در پارادایمی فرهنگی مثل "تاثیر پداگوژیک" به میان می آید، این نکته مورد تمرکز واقع می شود که نظامهای آموزشی تربیتی نمی توانند نسبت به فرهنگ، سیاست و اجتماع بی تفاوت باشند و از آنجا که در حلاء تاریخی، اجتماعی قرار ندارند بلکه برعکس در خدمت مستقیم اهداف راهبردی سیستمهای تولیدکننده ی خود هستند. پس تعلیم و تربیت که نمی تواند از نظر فرهنگی امری خنثی باشد و اتفاقاً جهت گیری های محتوایی آن در تعامل مستقیم فرهنگ قرار دارد، نمی تواند غیر سیاسی باشد. چرا که ارزشها و گرایشات خاصی را می پروراند که خود به

ایفای نظم خاص اجتماعی و سیاسی کمک می کند. همه ی این ها بیانگر این واقعیت است که تعلیم و تربیت خود به خود فرهنگ غالب اجتماع را به نوعی در دانش آموختگان القاء می کند. پس در اینجا این پرسش مطرح می شود که آیا همگون نبودن تفکر فلسفی تربیتی اسلام با آموزه های مارکسیستی، پراگماتیستی، اگزیستانسیالیستی و همین طور پست مدرن، که "تئاتر پداگوژیک" رویکرد تربیتی و دکترین دگرگون پست مدرن است، حول، محور تضاد می چرخد یا اشتراکاتی نیز وجود دارد؟ این اشتراکات کدامند؟ و آیا راهکاری برای رفع افتراقات، وجود دارد؟

این پژوهش با بررسی زمینه های فلسفی موضوع مورد بحث، به منظور پیشگیری از گرایش افراطی به تفکر مدرن که همواره غفلت از تربیت اسلامی را به دنبال داشته، و نیز رویکرد تفریطی، به برکناری به انکار هرگونه تفکر بیرون مرزی علاقمند است، ضمن بررسی اساسی ترین ادعای تاثیرگذار در شکل گیری "تئاتر پداگوژیک" یعنی: زبان، تفکر، خلاقیت و روش تدریس، فلسفی تعلیم و تربیت پست مدرنیسم، به این نکته می رسد که "تئاتر پداگوژیک" برای دستیابی به خلاقیت باید به کشف قوانین پیردازد و این ممکن نمی شود تا دانست که ماهیت تئوری چیست؟ و ابزار آن کدام است؟

این امر ایجاب می کند که در جستجوی محل اندیشه و تئوری در تئاتر پداگوژیک به تعاریف برنامه ریزی درسی پرداخته، انواع آن را در انواع نظام های برنامه ی درسی و متانتوری ها شناسایی نموده و به اهمیت فرهنگ در تحول شناختی حوزه ای بپردازیم تا به مدل دلخواه خود در یادگیری از نوع "تئاتر پداگوژیک" نزدیک شویم. پس برای تربیت "پداگوگ" مرور گستره ی روانشناسی یادگیری و شناخت اقسام یادگیرنده ها و مفاهیم مرتبط در قالب الگوهای رایج و موجود یادگیری، برای دستیابی به الگوی بومی مورد نیاز جامعه، با توجه به انواع رویکردها در حوزه ی برنامه درسی (که اتفاقاً همان خلاء مورد ذکر در بخش تئاتر پداگوژیک نیز هست که ذکرش گذشت و همان موتور محرکه ای است که نیاز به ساختش می باشد) گامهایی بود که برداشته شد تا در مجلد دوم هنگامی که از خلاقیت، اهمیت آن و نیز تکنوبولی و ایدز فرهنگی و نظام هژمون تکنولوژی سخن می گوئیم بتوانیم جایگاه تربیت حکمت بنیان را دریابیم و در گسترشش بکوشیم تا به هنگام گسترش تئاتر

پداگوژیک در دام نوینی از عقب ماندگی و بیگاری اقتصادی، سیاسی گرفتار نگردیم و به تقلید از روشهای رایج در دنیا (روشهای وارداتی و ترجمه ای) که پیامدش از بین بردن تفاوت های نژادی، قومیتی، ادیان، دیدگاه ها و فرهنگهای مختلف بوده، نه تنها کلاهی بر سر خلاقیت نگذاریم، بلکه حتی مجدانه درجست و جوی حفظ تفاوت ها و بهره مند شدن از تنوع حاصل، به غنای محیط بیفزاییم. پس با تدوین روشی آموزشی و پرورشی برای سنین دوران بلوغ که اتفاقاً با روش تثاتر پداگوژیک نیز قرابتهایی ذاتی دارد و چه بسا روشی لازم الاجرا برای پیشگیری از گرایشات افراطی نسل آینده از دام آسیبهای جهانی شدن می باشد. پاسخگوی بسیاری مشکلات رایج در جامعه.

در محاد سه به نگار بررسی چگونگی "ساخته شدن" درام، یعنی کشف شرایط تولید معنی، «ک» برای نمایشنامه هم وجود دارند، درنمونه ای موردی که این جا حکایاتی از کلیله و دمنه خوانده بود، و روش آموزشی دریا را که دستاورد پژوهشی این مطالعه می باشد به توضیح خواهیم نشست. پس در واقع هر سه جلد این موضوع، ابتدایی ترین اجزایی خواهند بود که از دیدگاه نگارنده که آوازی گاری بوده که رشته ی تحصیلی اش تثاتر می باشد - "یک پداگوگ باید بداند" و برای تسهیل امر مطالعه در قطعات کوچک تر و سبکتری آماده گردیده که انشالله در آینده ای نزدیک در مجلد چهارم از دیدگاهی دیگر نیز به این امر پرداخته خواهد شد.